

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vredništvu v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne prijemajo.

Oznanila se prijemajo, plača za vrstico je 10 k. in za kolek 30 k.

Izbaja vsaki četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 62 k.
Posamezni listi se dobijo pri knjigarju Novaku na velikem trgu za 5 k.

Štv. 5.

V Mariboru 30. januarja 1868.

Tečaj II.

Slovence puščeni sekovski vladikovini treba je *vedeti pomlčevanja.*

Razkaz učilniškega stana sekovske vladikovine javlja od minolega leta, da so bile tudi tri ljudske učilnice, v katerih se je poučevalo v nemškem in slovenskem jeziku. Lepa hvala za odkritosrčnost, veseli nas, da smo pozvedeli iz uradnih podatkov, kako je z našimi slovenskimi bratovi v sekovski vladikovini vzioroma na poduk v učilnicah, kako se skrbi za njih dušni in narodni razvoj; toda iz vsega sporočila moli grozno debelo konjsko kopito, tlačče in tujece Slovence. Navlaš sem 1860. leta prepotoval težavni pot po vsi slovensko-nemški granici počeni vrh Sobote tujam do Radgone, in še odonod na Prekmursko, kder mejašijo Slovenci z Nemci, na tenko preiskavi in razgledavi jezične razmere in mejo, svojim si tedaj pravico o tej zadevi pregovoriti. Vzemimo si to stvar točno na muho. Radgonska župa ima razve v mestu živoih Slovencev pet čisto slovenskih, prece obljudjenih vesnie onkraj Mure, in se zovejo: Gorica, Dedonci, Zankovci, Žetinci in Poterna; za te bivalce je v Radgoni vsako nedeljo in svetek posebna božja služba z slovensko propovedjo v neki kapeli. Prilicila bi se jim tudi slovenska učilnica, kajti inaci ne glede na napredek v drugih predmetih, krščanski nauk nima stalne podloge, in če že jim se ne privošči slovenska učilnica, pravico imajo konci na slovensko-nemško, tedaj e n a. Vapače, župnikovina više Radgone tekraj Mure šteje 6—800 Slovencev, kar sem pozvedel iz ust dolga leta ondi kaplanujočega častnega duhovnika, za te je slovenska propoved samo vsako mlado nedeljo, inda pa se jim prebira samo blagovestje. 800 Slovencev ima pravico na slovensko-nemško učilnico, kar je dolžen priznati vsak pravičnik, tedaj dve. O Cmureku molčimo, ki samo včasih posluži Slovencem s propovedjo v naši besedi. Župa Marija snežnica je na pol slovenska, na pol pa nemška, po takem brez vsega prigovora slovensko-nemška učilnica, tedaj tri. Spielfeld šteje še obilno Slovencev, tedaj četiri. Vernož opustimo, čeravno še ondi životari prece našincev. Gomilica je proti našemu kraju slovenska in se večkrat propoveda v naščini, tedaj pet. Luče imajo dobro polovico Slovencev, le dve vesnici ste nemški, vendar že ondi mnogo let učiteljuje trdi Nemeec in učilnica je po krivičnem sevsema nemška, da si je poprej bil dekan po rodu Slovenec in sedanji ravno tako, tedaj šest. O Armežu se ne zmenimo, ker je samo šest hramov slovenskih, pred 60 leti je bila ves Mlačeje povse slovenska, sedaj čisto nemška; vidišli zatirani Slovenec, kaj opraviti crkev in učilnica. Bog si ga vedi, kako je sv. Duh se pridružil Sekovi, češ, da ga ni volja v Maribor se nagibati, ki je brez iznimke slovenska župa, tedaj sedem. Tak isto Kaplja, tedaj osem. Pri sv. Lovrencu više Ivnika se samo blagovestje prebira Slovencem, pa menda dvakrat na leto propoveda, inaci pa so ti Slovenci v nemar puščeni. — Po tem dakle sodi vsak razumnik poštenjak, koliko dobrot uživajo našinci, naj menje 8—10 nemško-slovenskih učilnic bi morali zahtevati, tri pa so; tako barantajo naši nemški sosede, boje se menda, da ponemčeni učenci slišajoči včasih kako slovensko besedo, ktera jim je mnogokrat v vsakdenjem življenju potrebna, bi se strupno z njo okužili. Vse tamo meri, da si brže bolje ponemčijo še onih 14—15 tisoč Slovencev, ktere je krivični razvod 1850. l. določujoči mejo med slovenskim in nemškim jezikom, privrgel graškemu okrožju. Bi li tako ostalo, še en zarod in vse bi pogoltnol nemščiliv živelj tevtonski; smemo li je darovati? ako bi

bili Iskariotovi bratje, inaci nikakor, vsaj smo jih že preveliko množino darovali za nehvaležnost, trdna polovica sekovščanov so ponemčeni našinci. Mali ostanek si hočemo in moramo rešiti, k čemur nam je pot prilicno odprt. Rimska stolica je 20. velikega travna 1857. l. dovolila preselitev vladiskega sedeža labodskega v Maribor; dne 22. vinotoka 1858. l. so se zbrali knezi in vladike sekovski, krški in labodski v Solnogradu, da bi se posvetovali s prvostolnikom, kda in kako se imajo zvršiti papeževe odloke. Šest toček se je ustanovilo in podpisalo, med temi druga govori o meji med sekovsko in labodsko vladikovino, ter omenja, da novo omejenje ne zadovalja labodski vladikovini, ker pa se ni dalo dognati primernejše, pribranjen je popravek poznejši dobi. V prestavi se rečena točka tako-le glasi: „Med vladikovinama sekovsko in labodsko naj veljajo politiške meje okrožij graškega in mariborskega, dokler se ne bode mogel dognati prilicnejši popravek, dolžnost obeh redništev pa bode, premenivši obvezanost župniško med nekterimi bivalci, kder potreba nanese, vzajemno popraviti nastavšo nepravilnost.“ Odtod ide dolžnost labodskemu redništvu, sekovsko gotovo ne stari početka soče v dobičkn, na skorem stopiti v pogovor in razpravo s sekovskim stolništvom, ter naročito zahtevati prisvoj slovenskih sekovskih mejašev do slednje duše, nevarnost je v odlogu, zamudek nekoliko let in oni Slovenci spreminejo utopljeni v nemških učilnicah. Preveč smo darovali, in več ne smemo, kar pa je našega, nam gotovo rado povrne premodro in pravično vladništvo sekovsko. Nikar se ne prezir, da je novo omejenje labodske vladikovine storjeno ravno zbog jezičnih razmer, in nikakor ni bila volja preblagega prvostolnika solnograškega in rimske stolice, da se v preustrojstvu notranjo-avstrijskih vladikovin več tisoč Slovencev vrže nemštvu v žrelo. Za pet ran božjih prosimo tedaj v vsem spoštovanju in dostojnosti prečestno kn. vl. redništvo labodsko, da hitro in brez odlaganja v roke vzeme toliko važno delo, inaci je zguba neogibljiva in odgovornost nemo-goča. Kdor za svojece in sicer za domačine skrbi nima, hušji je od nevernika, ter je vero zatajil.

V Halozah meseca prosinca 1868.

Gospodarske stvari.

O hrastju.

(Konec.)

Kmetje in posestniki gozdov! Ali še bote dalje križema roke držali? Ali vam še sedaj niso se oči odprle z majhnim lahkim trudom tolikega premoženja si ustanoviti? — Sram naj bo vsakega lenuha kakor je širok in dolg, ako se še sedaj pri tako obilnem prizoru ni zdramil, in brž tako lahkega dela lotil! — Pobere naj se v sive pečine, in se vleže tam na medvedovo svojo nemarno kožo, da se nahrca in svojega dremovca enkrat do grla zavzije! — Tak ni vreden naše mile rodovitne zemlje, ako še se sedaj izgovarja: „Saj ga ne bom dočakal!“ ali pa: „Mene že zdrži!“ — Šmenc! zakaj pa otroke na svet spravljajš, ako ti ni mar za blagostan, niti za lastno niti za bližnjega srečo!? — Nevolje in malopridnosti je tako zadosti ja veliko preveč na svetu. — Tudi drugi se nedočakajo, pa vendar storijo, da niso suhe veje in prazni požeruhi na velikem drevesu cloveškega rodu. — O da bi bili predniki priložnost imeli, tako budobno zapravljati svoje gozde in zlasti hrastje, že zdavnej bi odklenkalo nekemu pijaucu in vragljivemu neumnemu gospodarju!